

ACC. N:R M. 14739: 1-6.

Landskap: Småland Upptecknare: Fabian Karlsson, Väckelsång
Härad: Konga Berättare: " " "
Socken: Väckelsång Berättarens yrke: lantbr.
Uppteckningsår: 1959 Född år 1894 i Väckelsång

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Liesmide. s. 1-6.

Lu F 113

Liesmide.

I Väckelsång och angränsande socknar har aldrig funnits några smeder, som tillverkat liar i större omfattning eller rest omkring på marknader och försålt sina smiden.

I senare hälften av 1800-talet fanns i socknen smeder, som gjorde skåror och liar åt bygdens befolkning. Men att tillverka riktigt goda liar kunde ej vilken smed som helst.

De gamla smederna hade sina tillverkningar märkta med sina initialer på stämpelade. Man kan få se gamla liar och skåror med stämpeln H.B., som betyder Henrik Berggren en smed i Kvarnamåla Väckelsång, som drev

sist yrke vid 1800-talets slut.
Även andra smeder inom socknen vid
den tiden har gjort eggjärn av olika
slag och alltså även liar, men att få
bra "bet" i en lie, det var en konst som
ej lärdes bort.

Man har också kunnat köpa sina liar
på marknader, t. ex. på "Lenns marken" i
Linneryds socken. Smeder från andra trakter
har på marknader salufört sina till-
verkningar av skåror, liar, "risbilar",
knivar och koskällor m. m.

Men in på 1900-talet började land-
handlarna att laga hem fabriksliar i
sina butiker. Bra liar kommo från
småländska liesmider, såsom "Klöverliar"
från Klöverfors i Åseda och "Åtliar"
2. från Gislared. Då fanns det "Diamantliar",

'Kronliar' och 'Idealliar' m. fl. märken.

På fabriksliarna fanns stämpel.

Det skulle vara erfarenhet till att kunna laga ut sig en bra tie i en tiebunda. En del brukade klinga på tien för att höra på ljudet om den var bra. Andra kunde titta efter om det fanns någon hårdningspricka synlig i ryggen, ty en sådan tie var hård och vass. Den lättaste tien var mest stål uti och därför bäst, menade andra. Man köpte vanligen nya liar till klöver-slätter och skörden. Till hackslätter, d. v. s. ångsslätter, använde man slitna liar, som voro smala och därför bäst att hugga med mellan furor och stenar.

Flöstråden, det var sägen ty vete odlades
3. rej i äldre tid, samt haoren har man "tagit av"

med lis, men kornet har man skurit
med handskåra. Kornet skulle skördas
med skåra därför att det vanligen var
så kort på stråna. Skåran har använts
till korn någon gång in på 1900-talet,
särskilt på småställen.

Det var vanligen kvinnorna som handtera-
de skåran, men en "brynska" skulle de
hava med sig för att hålla skårens
vassa. En "brynsbotta" med vatten med-
fördes på åkern. Pannor och "eggstenar"
droppades i vattnet då man skulle bryna.
Där skåorna voro för mycket "utskånda"
måste de slipas på slipsten.

Lien, som utträngde skåran som skörde-
redskap, slipades vanligen på slipsten,
men sännor och brynssten medfördes på
4. åkern, ty slipningen skedde vanligen vid

målsidsrasterna. Vid tiearvet var en
trästicka, strykspänen, fästad med vilken
tieeggen allt emellanåt ströks, och sålunda
skärptes, men för stenhuggen fick man byta.

Omkring 1915 började slåttermaskiner
användas. På slåttermaskinen kom så
några år senare skördeapparat, så att
slåttermaskinen även kunde användas
vid skörden. Men lien har ej helt kommit
ur bruk, ty tie måste användas till att
slå omkring fålltet som skall tagas
med maskin. Tie användes vidare till
att slå omkring stenar, vid dikenrenar
och vågkanter m. m. Inmärke åkerbitar
skördas man med tie.

Ångslätter förekommer ej numera, ty
5. ångsmärken användes till beten.

